БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

НА ВНИМАНИЕТО НА: **Изх. №: 026 / 29.05.2026 г.**

Д-Р ИНЖ. РОСИЦА КАРАМФИЛОВА-БЛАГОВА
МИНИСТЪР НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

КОПИЕ ДО:

Г-ЖА ИВА ПЕТРОВА
МИНИСТЪР НА ЕНЕРГЕТИКАТА НА Р. БЪЛГАРИЯ

Г-Н ИВАН ШИШКОВ
МИНИСТЪР НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО НА Р. БЪЛГАРИЯ

Г-Н ПЛАМЕН АБРОВСКИ
МИНИСТЪР НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ НА Р. БЪЛГАРИЯ

ГЕОРГИ ПЕЕВ
МИНИСТЪР НА ТРАНСПОРТА И СЪОБЩЕНИЯТА

ОТНОСНО: Становище на БГВЕА относно Доклад за екологична оценка (ДЕО) на проекта на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия

УВАЖАЕМА Г-ЖО КАРАМФИЛОВА-БЛАГОВА,

Българска ветроенергийна асоциация е представителна организация за сектор вятърна енергия в страната, която обединява мнозинството от компаниите, активни в сектора, в това число и инвеститори в проекти за производство на електроенергия от вятър. Именно защото поддържаме ускореното развитие на сектора, считаме за изключително важно процедурата по екологична оценка да бъде проведена в пълно съответствие с приложимото национално и европейско законодателство. Качествената и пълноценна екологична оценка не е пречка пред реализирането на инвестициите – тя е необходимото условие за тяхната дългосрочна правна сигурност. Слаб или формално изготвен Доклад за ЕО създава реален риск от последващо оспорване както на самото съгласувателно становище по реда на чл. 84 от ЗООС, така и на индивидуалните инвестиционни предложения, които ще се развиват въз основа на Плана – риск, който може да блокира или съществено да забави реализацията на конкретни проекти и да доведе до процедури за нарушение на правото на ЕС.

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

С настоящото писмо излагаме колективната позиция на членовете на БГВЕА относно Доклад за екологична оценка (ДЕО) на проекта на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. От прегледа на представения Доклад за ЕО и на Нетехническото резюме установяваме редица съществени методологически, информационни, процедурни и съдържателни пропуски, които не позволяват положителното съгласуване на Доклада за ЕО в настоящия му вид.

В тази връзка изразяваме следното становище:

I. Процедурни и методологични забележки

1. **Докладът за ЕО в настоящия си вид не следва да бъде положително съгласуван по реда на чл. 84 от ЗООС, тъй като не отговаря на изискванията на чл. 86, ал. 3 от ЗООС и на Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, на чл. 5 от Директива 2001/42/ЕО, на чл. 31 от ЗБР и чл. 6, параграф 3 от Директива 92/43/ЕИО, на Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони, както и на изискванията на Регламент (ЕС) 2024/1991**

Установените пропуски в Доклада за ЕО са системни и не могат да бъдат отстранени чрез приемане на отделни условия в становището по ЕО. Те засягат самата основа на оценката методологията, обхвата, оценъчните изводи, разглежданите алтернативи, кумулативната оценка, провеждането на оценката за съвместимост и процедурата на консултации. С оглед на това считаме, че Докладът за ЕО е необходимо да бъде върнат за съществена преработка и за провеждане на повторни консултации със заинтересованите страни. преди произнасянето с акт по чл. 84 от ЗООС.

2. Не е изготвен и представен Доклад за оценка на степента на въздействие върху защитените зони, в нарушение на чл. 31, ал. 4 от ЗБР и чл. 23 от Наредбата за оценка на съвместимостта

Един от най-съществените процедурни пропуски в настоящата процедура по екологична оценка е липсата на изготвен Доклад за оценка на степента на въздействие (ДОСВ) върху защитените зони от мрежата Натура 2000. Съгласно чл. 31, ал. 1 от ЗБР планове, програми, проекти и инвестиционни предложения, които поотделно или във взаимодействие с други планове, програми, проекти или инвестиционни предложения могат да окажат значително отрицателно въздействие върху защитените зони, се подлагат на оценка за съвместимостта им с предмета и целите на опазване на съответната защитена зона. Съгласно чл. 31, ал. 4 от ЗБР оценката за съвместимост за плановете, програмите, проектите и инвестиционните предложения по ал. 1 се извършва съгласувано с процедурите по реда на глава шеста от ЗООС.

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

Чл. 2, ал. 1, т. 1 от Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (Наредбата за ОС) предвижда, че оценката за съвместимост за планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони се извършва съгласувано с процедурата по екологична оценка, респективно с процедурата по ОВОС. Чл. 23 от Наредбата за ОС определя реда за изготвяне на самостоятелен Доклад за оценка на степента на въздействие (ДОСВ), когато такъв се изисква.

В т. 6.7.2 на Доклада за ЕО е посочено, че на основание чл. 36, ал. 3 от Наредбата за ОС компетентният орган – МОСВ – е извършил преценка за вероятната степен на отрицателно въздействие (писмо изх. № ЕО-43-14/02.02.2026 г. на Министъра на околната среда и водите), според която „Проектът на Плана няма вероятност да окаже значително отрицателно въздействие върху природни местообитания, популации и местообитания на видове, предмет на опазване в защитените зони от мрежата „Натура 2000“.“ Въз основа на тази преценка не е изискано изготвянето на ДОСВ.

Считаме, че тази преценка по чл. 36, ал. 3 от Наредбата за ОС не съответства на собствените констатации на Доклада за ЕО:

- В т. 6.7.1.6 на Доклада за ЕО е установена висока отрицателна интензивност (HNI) върху прилепите в Зони 2, 3, 13 и 21 поради близостта (под 0,5 km) на значими пещерни колонии – включително Пролазската пещера, описана от самия Доклад за ЕО като „една от най-значимите размножителни колонии в Европа“. Засегнатите видове (Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus euryale, Miniopterus schreibersii и др.) са предмет на опазване в съседни защитени зони от мрежата Натура 2000;
- В т. 6.7.1.7 на Доклада за ЕО е установена висока отрицателна интензивност (HNI) върху птиците в Зони 13, 14, 15, 18, 22, 23, 24 и 25 поради попадане в активни гнездови райони или 50 km буфер около гнезда на египетски лешояд (Neophron percnopterus), черен лешояд (Aegypius monachus), белоглав лешояд (Gyps fulvus) и царски орел (Aquila heliaca) – всички видове, предмет на опазване в съседни защитени зони;
- В т. 6.7.2 на Доклада за ЕО изрично се констатира: „Всички приоритетни зони граничат с поне една защитена зона от Натура 2000, а 12 от тях граничат с поне една защитена зона по Директивата за птиците.“

При тези обстоятелства преценката, че „значително отрицателно въздействие не е вероятно“, е необоснована. Съгласно установената практика на Съда на Европейския съюз по делата C-127/02 „Waddenzee“, C-258/11 „Sweetman“, C-323/17 „People Over Wind“ и C-461/17 „Holohan“ задействането на пълноценна оценка за съвместимост по чл. 6, параграф 3 от Директива 92/43/ЕИО се изисква винаги, когато въз основа на обективни обстоятелства не може да се изключи научно обоснована вероятност от значително въздействие. Прилагайки тези стандарти към настоящия случай: установяването на висока отрицателна

интензивност в 10 зони и установяването на гранична близост на всички 25 зони до защитени зони от Натура 2000 представляват обективни обстоятелства, при които научно обосновано не може да се изключи вероятност от значително въздействие. При тези обстоятелства преценката, че ДОСВ не е необходим, противоречи на правото на ЕС и националното законодателство.

Поради това липсата на изготвен ДОСВ представлява съществен процедурен порок на процедурата по екологична оценка, който се пренася върху Доклада за ЕО. Самият Доклад за ЕО не може да замести ДОСВ – двата документа имат различен обхват, цели и съдържание. ДЕО обхваща екологична оценка на плана като цяло, докато ДОСВ е специфичен документ за оценка на въздействието върху предмета и целите на опазване на конкретни защитени зони, с конкретно съдържание по Приложение № 2 към Наредбата за ОС.

С оглед на изложеното считаме, че преди произнасянето с акт по чл. 84 от ЗООС следва да бъде преразгледана преценката по чл. 36, ал. 3 от Наредбата за ОС, изискан да бъде изготвен ДОСВ по реда на чл. 31, ал. 4 от ЗБР и чл. 23 от Наредбата за ОС, и ДОСВ да бъде представен заедно с преработения ДЕО за повторно обществено обсъждане.

3. Налице е вътрешна непоследователност между съдържанието на оценъчните таблици в основния текст на ДЕО и неговото обобщено заключение в т. 11, която не позволява положително съгласуване в настоящия му вид.

Считаме за необходимо да обърнем внимание върху значителното противоречие между конкретните оценки на въздействията в основния текст на Доклада за ЕО и неговото обобщено заключение. Подобно противоречие представлява един от най-съществените процедурни и съдържателни пропуски на оценката и не може да бъде преодоляно чрез включване на отделни условия в становището по ЕО.

Съгласно т. 11 на Доклада за ЕО се предлага на Министъра на околната среда и водите „да съгласува прилагането на Плана“, като се приема, че „не се очаква прилагането на плана да повлияе отрицателно върху предмета и целите на опазване на ситуирани в близост защитени зони от националната екологична мрежа Натура 2000“.

Това заключение не отразява в достатъчна степен констатациите в основния текст на Доклада за ЕО (т. 6.7.1.6 и т. 6.7.1.7). По отношение на прилепите за Зони 2, 3, 13 и 21 въздействието е оценено като такова с висока отрицателна интензивност (HNI), включително поради близостта (под 0,5 km) на установени значими пещерни колонии – пещера Варкан със 1 200 индивида *Rhinolophus ferrumequinum* (Зона 2), Пролазската пещера с 3 350 индивида *Miniopterus schreibersii* (Зона 13), определена от самия Доклад за ЕО като „една от най-значимите размножителни колонии в Европа“, Андъка с 1 100 индивида *Rhinolophus ferrumequinum* и 37 карстови пещери в радиус 5 km (Зона 21). По отношение на птиците за Зони 13, 14, 15, 18, 22, 23, 24 и 25 въздействието е оценено като HNI поради попадане в активни гнездови райони или в 50 km буфер около гнезда на критично застрашени и

приоритетни видове – египетски лешояд (*Neophron percnopterus*), черен лешояд (*Aegypius monachus*), белоглав лешояд (*Gyps fulvus*) и царски орел (*Aquila heliaca*).

Така общо в 10 от 25-те приоритетни зони (40%) е идентифицирана висока отрицателна интензивност по поне един параметър от компонент „Биологично разнообразие“. Съгласно оценъчната матрица в Таблица 75 на Доклада за ЕО високата отрицателна интензивност съответства по дефиниция на „значително засягане“ на рецептора, което представлява значително отрицателно въздействие по смисъла на чл. 81, ал. 1 от ЗООС. Заключението в т. 11 на Доклада за ЕО, че Планът „не се очаква да повлияе отрицателно“, не съответства на собствените констатации на ДЕО и не може да обоснове положително съгласуване.

4. В Доклада за ЕО изцяло липсва анализ на съответствието на Плана с Регламент (ЕС) 2024/1991 за възстановяване на природата.

Регламент (ЕС) 2024/1991 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2024 г. за възстановяване на природата е в сила от 18 август 2024 г. и е пряко приложим в Република България. Прегледът на Доклада за ЕО показва, че Регламентът не е разгледан в нито един раздел. В частност не са анализирани:

- Връзката между определените приоритетни зони и предстоящия Национален план за възстановяване на природата на Република България, който съгласно чл. 14 от Регламента следва да бъде представен на Европейската комисия в срок до 1 септември 2026 г.;
- Обстоятелството, че в обхвата на приоритетните зони са установени местообитания, попадащи в приложно поле на Регламента, включително тревни местообитания (6510, 6430, 6220*, 6110*), горски местообитания (9170, 91E0*, 91H0*, 91AA*, 9130, 91CA, 92D0, 9180*, 9150, 91W0) и водни местообитания (3150, 3160, 3140, 3260) по Приложение I на Директивата за местообитанията;
- Прилагането на принципа за избягване на влошаване по отношение на местообитания и местообитания на видове, които ще бъдат предмет на мерки за възстановяване по Регламента;
- Приложимостта на презумпцията за преимуществен обществен интерес по чл. 6 от Регламента и условията за нейното прилагане. Тази презумпция е ключов инструмент в подкрепа на инвестициите в сектора, но прилагането ѝ е обвързано с надлежна екологична оценка – именно настоящият Доклад за ЕО. Пълното игнориране на Регламента не позволява обосноваване на презумпцията на стратегическо ниво и създава риск за бъдещите инвестиционни предложения.

5. Декларираните в ДЕО методически основания препращат към грешен източник – страницата на ЕК за ОВОС, а не за стратегическата ЕО.

В Доклада за ЕО е посочено следното: „Докладът за екологична оценка е изготвен, като са използвани указанията и методиките за стратегическа ЕО, публикувани на интернет

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

страницата на Европейската комисия: (http://ec.europa.eu/environment/eia/eia-support.htm) и на интернет страницата на МОСВ (http://www.moew.government.bg)." Цитираната препратка обаче поражда сериозни въпроси относно методологическата издържаност на Доклада за ЕО:

- Посоченият URL „http://ec.europa.eu/environment/eia/eia-support.htm" е страницата за подкрепа на оценката на въздействието върху околната среда (Environmental Impact Assessment – EIA) по Директива 2011/92/ЕС. EIA е процедурата, която в българското законодателство съответства на ОВОС по глава шеста, раздел трети на ЗООС – процедура на ниво конкретно инвестиционно предложение, а не на ниво план или програма.
- Павилният източник на методиките за стратегическа екологична оценка (Strategic Environmental Assessment – SEA) по Директива 2001/42/ЕО – т.е. процедурата, предмет на настоящия Доклад за ЕО – се намира на отделна страница на Европейската комисия. Историческият URL за тази страница е „http://ec.europa.eu/environment/eia/sea-support.htm" (с „sea-support", не „eia-support"), а актуалната страница на ЕК за SEA е достъпна на адрес „https://environment.ec.europa.eu/law-and-governance/environmental-assessments/strategic-environmental-assessment-sea_en". На тази страница се намират конкретните методически документи, релевантни за стратегическата екологична оценка, включително „Guidance on the implementation of Directive 2001/42/EC on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment" и „Guidance on Integrating Climate Change and Biodiversity into Strategic Environmental Assessment (2013)".
- На следващо място ОВОС и ЕО на планове и програми са две различни процедури с различни обхват, цели, методики и съдържание на оценъчните доклади. ОВОС се извършва на ниво конкретно инвестиционно предложение и оценява конкретни проектни решения, докато ЕО се извършва на ниво план или програма и оценява стратегически решения, включително разглеждане на разумни алтернативи, кумулативни въздействия в по-широк пространствен и времеви хоризонт, връзка с други планове и програми. Цитирането на методиките за ОВОС в Доклад за ЕО на план е методологична грешка, която показва или объркване между двете процедури, или неточност при позоваването на източници.
- Четвърто, препратката към „интернет страницата на МОСВ (http://www.moew.government.bg)" е към общата начална страница на министерството и не съдържа конкретно указание относно използваните методически документи. Това не отговаря на изискването за ясно посочване на приложените методики и източниците на информация съгласно чл. 86, ал. 3, т. 9 от ЗООС.

Считаме, че подобна методологическа неточност на основополагащо ниво в Доклада за ЕО поражда сериозно съмнение относно приложените подходи и експертиза при

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

изготвянето му и налага преглед на това дали при изготвянето на Доклада за ЕО действително са приложени методиките за стратегическа екологична оценка, или – обратно – са приложени методики за ОВОС, които са неподходящи за стратегическия характер на оценявания документ. При преработката на Доклада за ЕО следва да бъдат коригирани методическите препратки към действащите страници на Европейската комисия и МОСВ за стратегическа ЕО и да бъде ясно посочено кои конкретни методически документи са приложени по всеки от компонентите и факторите на околната среда.

6. Не са разгледани достатъчен набор от реалистични алтернативи в съответствие с чл. 86, ал. 3, т. 8 от ЗООС и чл. 5, ал. 1 от Директива 2001/42/ЕО.

В т. 8.1 на Доклада за ЕО са разгледани единствено две алтернативи – „нулева алтернатива“ и „прилагане на ППЗ“ във вида, в който е предложен. Бинарното противопоставяне не съответства на изискването за разглеждане на „разумни алтернативи“ и създава процедурен риск. Не са оценени алтернативни сценарии с реален приоритет за изкуствени, застроени и нарушени площи, с по-нюансирано използване на ограниченията от НПДЕВИ 2012–2020 г., с технологично диференцирана методология, с прецизиране на териториалния обхват на зоните с HNI или с координация с реалния мрежов капацитет.

1. Приложима правна рамка

Съгласно чл. 5, § 1 от Директива 2001/42/ЕО „в Доклада за околна среда се идентифицират, описват и оценяват … разумните алтернативи, отчитайки целите и териториалния обхват на плана или програмата". Съгласно буква з) от Приложение I към същата директива докладът съдържа „описание на причините за подбор на разгледаните алтернативи и описание на начина, по който е извършена оценката". Същите изисквания са транспонирани в чл. 86, ал. 3, т. 8 от ЗООС и в Приложение № 2 към Наредбата за ЕО на планове и програми.

Допълнително, чл. 15в, § 2 от Директива (ЕС) 2023/2413 въвежда материалноправен приоритет: при определянето на зоните за ускорено внедряване на енергия от ВИ държавите-членки *„дават приоритет на изкуствените и застроените повърхности, като покриви и фасади на сгради, транспортна инфраструктура и непосредствено прилежащите към нея зони, паркинги, ферми, депа за отпадъци, индустриални обекти, мини, изкуствени и нарушени вътрешни водни тела"*. Изпълнението на този приоритет в плановата фаза подлежи на проверка чрез ЕО — в противен случай Планът би разполагал с облекчените разрешителни режими по чл. 5, ал. 8 и ал. 9 от ЗЕВИ и с презумпцията за преимуществен обществен интерес по чл. 6 от Регламент (ЕС) 2024/1991, без за това да е налице надлежна стратегическа обосновка.

2. Дословно признание в ДЕО за липса на алтернативи по местоположение

В т. 8.1 на ДЕО, възпроизведена в идентичен вид и в т. 8.1 на Нетехническото резюме (стр. 123 от Приложение № 6), изпълнителят пише дословно:

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

„За целите на настоящата екологична оценка на Проекта на план … са разгледани следните две алтернативи за неговата реализация, а именно: Нулева алтернатива … Прилагане на ППЗ във вида, в който същият е обект на настоящата оценка … Разработването на Плана … е на основание чл. 5, ал. 2 от ЗЕВИ в изпълнение на изискването по чл. 15в от Директива (ЕС) 2023/2413. Предвид това Проекта на план за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятъра определя приоритетни зони, отговарящи на съответните нормативни изисквания, ***без алтернатива по местоположение на същите****."*

Това изявление съставлява изрично, автохтонно признание на изпълнителя на ДЕО, че оценката на алтернативи по местоположение не е извършена. С него самият документ декларира неизпълнение на чл. 5, § 1 от Директива 2001/42/ЕО, на чл. 86, ал. 3, т. 8 от ЗООС и на буква з) от Приложение I към Директивата (т. 5, ал. 1 от Приложение № 2 към Наредбата за ЕО на планове и програми).

3. Правна несъстоятелност на изтъкнатата от ДЕО обосновка

Декларираното от ДЕО основание за отказа да се разгледат алтернативи по местоположение — а именно, че Планът е разработен в изпълнение на чл. 5, ал. 2 от ЗЕВИ и чл. 15в от Директива (ЕС) 2023/2413 — е правно несъстоятелно.

Първо, чл. 5, ал. 2 от ЗЕВИ възлага компетентност на министъра на околната среда и водите (съвместно с други ресорни министри) да *разработи* План, без да предписва конкретни територии, нито методология за подбор. Дискрецията на компетентния орган относно териториалния обхват, броя, площта и конфигурацията на зоните е именно стратегическото решение, което подлежи на оценка чрез разглеждане на „разумни алтернативи" по смисъла на чл. 5, § 1 от Директива 2001/42/ЕО.

Второ, чл. 15в от Директива (ЕС) 2023/2413 не предписва конкретни територии за приоритетни зони, а напротив — задава материалноправен приоритет (за изкуствени и нарушени площи), който сам по себе си съставлява критерий за избор между алтернативи и предполага наличието на такива.

Трето, самият факт, че приложената методология е довела до 25 конкретни приоритетни зони с обща площ 6 383,91 кв. км, доказва обективно, че *множество други териториални конфигурации* са били технически и нормативно възможни. По-тясното или по-широкото прилагане на изключващите критерии, различни тегла на пригодността, различни прагови стойности на средната скорост на вятъра, включване или невключване на буфери около пещерни колонии, гнезда на чувствителни видове и миграционни пътища — всяко от тези методологически решения би довело до *различни* зони с *различен териториален обхват*. Възможността за алтернативни методологически конфигурации е *имплицитна* във всяка методология за подбор; претенцията на ДЕО, че алтернатива по местоположение е невъзможна, е въз основа на това и неоснователна.

Четвърто, чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ изрично предвижда, че прилагането на Плана *не изключва* развитието на проекти за вятърна енергия извън приоритетните зони. Това

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

означава, че определянето на конкретните 25 зони *не е продиктувано от закон* — те са едно от много възможни стратегически териториални решения. Изборът между тях е именно решението, което подлежи на оценка чрез разумни алтернативи.

4. Конкретни алтернативи по местоположение, които е трябвало да бъдат оценени

С оглед на изложеното Докладът за ЕО е следвало да оцени поне следните алтернативи по местоположение, всяка от които представлява „разумна алтернатива" по смисъла на чл. 5, § 1 от Директива 2001/42/ЕО:

Алтернатива А — конфигурация с действителен приоритет за изкуствените и нарушените повърхности по чл. 15в, § 2 от Директива (ЕС) 2023/2413. По собствените данни на Плана участието на нарушени терени в приоритетните зони е едва 8,203 кв. км от 6 383,91 кв. км (под 0,13%) — стойност, която е несъвместима с понятието „приоритет". ДЕО е следвало да оцени алтернатива, при която териториите на изкуствените и нарушените повърхности съставляват, ако не основната, то поне *съществената* част от обхвата на приоритетните зони.

Алтернатива Б — конфигурация с прецизиране на териториалния обхват на зоните с висока отрицателна интензивност (HNI). По собствените констатации на ДЕО, в 10 от 25-те зони (Зони 2, 3, 13, 14, 15, 18, 21, 22, 23, 24, 25) е установена HNI по прилепи или птици. ДЕО е следвало да оцени алтернатива, при която тези зони или части от тях, в които въздействието е оценено като HNI, се изключват или съществено се редуцират в териториален обхват.

Алтернатива В — конфигурация с включване на изключващ пространствен слой за чувствителността на прилепите, чието съществено значение и липса самият ДЕО признава (т. 6.7.1.6). На стр. 353 ДЕО изрично сочи, че прилагането на видово-специфични буфери (20 km за *Rhinolophus* spp., минимум 40 km за *Miniopterus schreibersii*) „на ниво план би обезсмислило значителна част от зоните". Това признание не освобождава ДЕО от задължението да оцени *алтернативата* с прилагане на такива буфери — напротив, потвърждава, че именно тази алтернатива е стратегически релевантна и нейното неоценяване е съществен пропуск.

Алтернатива Г — конфигурация с концентрация на капацитета в зоните с потвърден наличен свободен мрежов капацитет, в съответствие с констатациите на Десетгодишния план за развитие на електропреносната мрежа за периода 2025–2034 г. на ЕСО ЕАД, който самостоятелно констатира географско несъвпадение между инвеститорския интерес и свободния мрежов капацитет.

Алтернатива Д — методологическа алтернатива с по-нюансирано използване на ограниченията от НПДЕВИ 2012–2020 г. — не като автоматичен изключващ слой, а като информационен слой за повишено внимание с отчитане на технологичното развитие в смекчаващите системи от последното десетилетие.

5. Липсата на оценка на територии извън избраните зони

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

Отделно следва да се отбележи, че ДЕО въобще не оценява *относителния принос* на избраните 25 зони към националната цел за вятърна енергия в сравнение с *хипотезата за развитие на проекти извън тях* по реда на чл. 5, ал. 10 от ЗЕВИ. Доколкото Планът не е изключителен ред за разполагане на вятърни мощности, а паралелно с него остава приложим общият ред извън приоритетните зони, оценката на алтернативите е следвало да отговори на въпроса: *какъв е стратегическият принос именно на тази териториална конфигурация* спрямо хипотезата, в която същата инсталирана мощност (2 500 MW, респ. 5 450 MW по ИНПЕК до 2050 г.) се реализира при други териториални допускания. Този анализ напълно отсъства, което прави невъзможна обосновката защо именно тези 25 зони — а не други — са оптимални от гледна точка на околната среда.

6. Правни последици

Липсата на оценка на алтернативи по местоположение е съществено нарушение на чл. 5, § 1 от Директива 2001/42/ЕО — изискване, което съгласно установената практика на Съда на ЕС съставлява съществено процесуално правило по смисъла на чл. 263 ДФЕС, чието нарушение води до отмяна на стратегическия акт. Вж. в този смисъл решение от 25.06.2020 г. по дело C-24/19, *A and Others (Wind turbines at Aalter and Nevele)*, EU:C:2020:503, относно последиците от непълноценно проведена ЕО; решение от 12.06.2019 г. по дело C-43/18, *CFE*, EU:C:2019:483, относно изискването ЕО да се извърши на етап, на който алтернативите са все още реално отворени; решение от 7.06.2018 г. по дело C-671/16, *Inter-Environnement Bruxelles*, EU:C:2018:403, относно действителния характер на сравнителния анализ.

При тези обстоятелства положителното съгласуване на ДЕО в настоящия му вид би създало директен риск от:

- Оспорване по съдебен ред на самото съгласувателно становище по чл. 84 от ЗООС, със значителен риск от отмяна;
- Оспорване на индивидуалните разрешителни актове, които ще се издават по облекчения ред на чл. 5, ал. 8 и ал. 9 от ЗЕВИ въз основа на Плана, тъй като дефектността на стратегическата основа се пренася към индивидуалните актове;
- Невъзможност за надеждно прилагане на презумпцията за преимуществен обществен интерес по чл. 6 от Регламент (ЕС) 2024/1991, чието прилагане предполага надлежно проведена стратегическа оценка;
- Процедура за нарушение по чл. 258 ДФЕС за непълноценно транспониране и прилагане на Директива 2001/42/ЕО и чл. 15в от Директива (ЕС) 2023/2413.

Поради изложеното Докладът за ЕО следва да бъде върнат на изпълнителя за извършване на същинска оценка на алтернативи по местоположение, която да включва най-малко алтернативите А–Д, изброени по-горе, разработени до сравнима степен на детайлност, със същинска сравнителна матрица по компоненти и фактори на околната среда и с обосновани мотиви за извършения избор.

7. Не е извършена качествена количествена кумулативна оценка на въздействията върху биологичното разнообразие.

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

Съгласно чл. 86, ал. 3 от ЗООС, във връзка с Приложение № 2 към Наредбата за ЕО на планове и програми, Докладът за ЕО следва да съдържа оценка на кумулативните въздействия от прилагането на плана съвместно с други съществуващи и планирани планове, програми и проекти.

В т. 6.7.1.8 на Доклада за ЕО се констатира, че в България са изградени или процедирани 31 ветроенергийни парка с 244 ветрогенератора и обща инсталирана мощност 586 MW. Планът предвижда нови мощности от най-малко 2 500 MW, а по ИНПЕК се планира достигане на 5 450 MW наземна вятърна енергия през 2050 г. – над четирикратно увеличение спрямо настоящото.

При тези мащаби представената в Доклада за ЕО кумулативна оценка не съдържа количествени данни, което представлява процедурен пропуск. Не са разгледани:

- Прагови популационни нива на чувствителните видове, под които адитивната смъртност от сблъсък би имала демографски ефект;
- Кумулативните въздействия при едновременна реализация на проектите в съседни приоритетни зони;
- Прогноза за следващото значително увеличение на инсталираните вятърни мощности съгласно ИНПЕК;
- Кумулативните въздействия с други видове ВЕИ и с електропреносната и електроразпределителната инфраструктура;
- Координация с Десетгодишния план за развитие на електропреносната мрежа за периода 2025–2034 г. на ЕСО ЕАД, който самостоятелно констатира, че „инвеститорският интерес за изграждане на енергийни обекти за производство на електрическа енергия от ВИ не съвпада географски със свободния капацитет на електропреносната мрежа в съответните райони“.

*По отношение на констатираното в Доклада, че в България са изградени или процедирани 31 ветроенергийни парка с 244 ветрогенератора и обща инсталирана мощност 586 MW. Следва да отбележим, че тази информация не съответства на официалните данни от Агенцията за устойчиво енергийно развитие, АУЕР, според които инсталираната мощност вятърна енергия е 718 MW, а броя ветрогенератори – 197.

8. Непроведени консултации по изготвения ДЕО

В раздел 10.2 от ДЕО е посочено: „Предстои провеждането на консултации по изготвения ДЕО и отразяване на резултатите от проведените консултации в приложението. Това представлява съществено процедурно нарушение. Директива 2001/42/ЕО, чл. 6, параграф 2 изисква консултациите с обществеността да бъдат проведени и резултатите от тях — отразени в самия ДЕО, преди вземането на решение по плана, което не е спазено на процедурно ниво.

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

МОСВ е публикувало документите в края на месец април, но обществено обсъждане е обявено в края на месец май, което не е достатъчно време за подготовка на компетентни становища.

Настоящата редакция на документа се процедира преди обществено обсъждане, което го прави непълен по смисъла на Директивата и националната наредба. Документът да не бъде одобряван до провеждане на пълноценни консултации и отразяването им в ДЕО съгласно изискванията на чл. 20 и сл. от Наредбата за ЕО.

9. . Методът на оценка — липса на верифицируеми количествени прагове

Интензивността на въздействията е определена чрез матрица „сила × чувствителност“, при която и двете входни стойности се задават по субективна експертна преценка. Категорията „умерена отрицателна интензивност (MNI)“ е приложена широко за биоразнообразието, без ясен количествен праг надолу и нагоре.

Съвременните практики за стратегическа екологична оценка на ВЕИ зониране в ЕС (Германия, Нидерландия, Испания) включват GIS-базирани мулти-критериални анализи и пространствено моделиране на въздействие, вместо единствено описателна матрична оценка. Настояваме оценката за биоразнообразие да бъде допълнена с пространствен анализ (ГИС моделиране) на орнитологичната/ екологична чувствителност на зоните с публично достъпни данни и верифицируема методология.

10. 6. Незаключени орнитологични данни за зони 22–25 и 13–15

За зони 22–25 (Южна България, Родопи) оценката препоръчва „прецизиране на границите на зони 22, 23, 24 и 25 въз основа на данните от становището на БДЗП (2026). Тези данни обаче не са интегрирани в настоящата версия на плана. С други думи, ДЕО посочва необходимостта от корекция на самите зони, но тази корекция не е извършена в документа, който се процедира. Аналогична е ситуацията и за зони 13, 14, 15 и 18.

По този начин реално ДЕО позволява включване на зони за приоритетно развитие на вятърни технологии, които на по-късен етап могат да се окажат негодни, което поставя под въпрос доколко планът всъщност е ефективен, за изпълнение на целта, с която е бил разработен, доколко е надежден и няма ли да се превърне на по-късен етап в повод за конфликт между екологична общност, местно население и разработчици на вятърни проекти.

11. Признатата от самия Доклад за ЕО липса на изключващ пространствен слой за чувствителността на прилепите представлява съществен методологически пропуск, който не може да бъде компенсиран чрез прехвърляне на оценката на ниво конкретно инвестиционно предложение.

Самият Доклад за ЕО (т. 6.7.1.6) изрично сочи, че при разработването на методологията не е прилаган изключващ пространствен слой, свързан с чувствителността на прилепите към вятърните турбини, поради „установена липса на достатъчно пространствени количествени и научно обосновани данни на национално ниво“.

Считаме, че подобна обосновка не може да служи като оправдание за пропуска. Българската фауна на прилепите включва над 30 вида, всички от които са защитени по приложение № 3 към чл. 37 от ЗБР, а значителна част – и по Приложение II на Директива 92/43/ЕИО. Самият Доклад за ЕО се позовава на данни от МОСВ (2013, слой за местообитание 8310) и от платформата GBIF (предоставени от НПМ-БАН, 2026), от които ясно се установяват местоположението и числеността на значими пещерни колонии в непосредствена близост до конкретни приоритетни зони. Тези данни биха могли да послужат като основа за изключващ пространствен слой или за конкретни условия в Доклада за ЕО.

Решаващото признание в самия Доклад за ЕО (стр. 353) е следното: *„прилагането на видово-специфични буфери – напр. 20 km за Rhinolophus spp. и минимум 40 km за Miniopterus schreibersii – на ниво план би обезсмислило значителна част от зоните. Поради това оценката на риска за прилепите не може да се извърши на стратегическо ниво с достатъчна точност – необходима е индивидуална оценка по зона и вид на ниво конкретно инвестиционно предложение, включваща предконструкционен мониторинг на прилепната активност и специфичните хранителни маршрути на обитателите на засегнатите убежища.“*

Това признание показва две съществени неща. Първо – че при прилагане на научно обоснованите изисквания за опазване на прилепите значителна част от зоните биха се обезсмислили, което означава, че въпросът е от стратегическо естество и не може да бъде разрешен на ниво конкретно инвестиционно предложение. Второ – че решението на ДЕО да отложи оценката за ниво ОВОС е несъвместимо с облекчените разрешителни режими по чл. 5, ал. 8 от ЗЕВИ (едногодишен срок за издаване на всички административни разрешения), в рамките на които изисквания от ДЕО двугодишен предконструкционен мониторинг е технически неосъществим. Налице е процедурно противоречие, което прави Доклада за ЕО непълен и негоден за положително съгласуване

12. Признатите от самия Доклад за ЕО ограничения на предвидените смекчаващи мерки не позволяват прилагане на презумпцията по чл. 5, ал. 6 от ЗЕВИ за тяхната ефективност.

Член 5, ал. 6 от ЗЕВИ изисква в Плана да се определят „ефективни смекчаващи мерки“, които „трябва да предотвратяват в най-голяма степен възможно убиване или безпокойство на екземпляри от защитените видове от приложение № 3 към чл. 37 от *Закона за биологичното разнообразие*“ и „трябва да бъдат тествани и подложени на мониторинг по отношение на тяхната ефективност“.

Прегледът на предвидените в Доклада за ЕО смекчаващи мерки показва, че те имат значими и признати от самия Доклад ограничения:

- По отношение на акустичните ултразвукови системи за прилепи Докладът за ЕО (стр. 352) изрично признава, че „ефективността на тези системи е видово-специфична и зависи от диапазона на излъчване – стандартните търговски системи обикновено

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

работят до 100 kHz, което ги прави неефективни за Rhinolophus sp., чиито ехолокационни сигнали надхвърлят 100 kHz“. За зоните с установени колонии Rhinolophus в близост (Зони 2, 3, 21) предвидената мярка по същество не е ефективна.

- По отношение на строителната забрана за периода февруари–май Докладът за ЕО (стр. 352) признава, че тя не покрива чувствителния период на отглеждане на малките прилепи (юни–август), нито есенната им миграция (август–октомври), за която рискът е „особено висок“. Самият Доклад предлага като мярка за отразяване в окончателния вариант на Плана разширяване на забраната до периода февруари–юли (т. 7.1 на ДЕО), което потвърждава, че настоящата редакция е недостатъчна.
- Задължителните светлинни сигнали при липса на авиационни основания - следва да се отбележи, че в редица европейски държави, включително Австрия, се въвеждат режими за ограничаване или премахване на постоянната авиационна сигнализация поради доказани негативни въздействия върху околната среда и човешкото здраве, когато не съществуват авиационни основания за използването ѝ

  Допълнително, нито в Плана, нито в Доклада за ЕО са определени:

  - Прагови (количествени) стойности, при които смекчаващата мярка се счита за неефективна, в съответствие с изискването на чл. 5, ал. 6 от ЗЕВИ;
  - Конкретните „необходими действия“, които следва да се предприемат при установяване на неефективност;
  - Отговорното лице и редът, по който се установява и обявява неефективността на дадена смекчаваща мярка.
  - При липса на тези елементи мерките не отговарят на изискването на чл. 5, ал. 6 от ЗЕВИ за „ефективни смекчаващи мерки“ и не позволяват положително съгласуване на Доклада за ЕО.

13. Не са проведени трансгранични консултации по реда на чл. 7 от Директива 2001/42/ЕО и чл. 84, ал. 1 от ЗООС, във връзка с Протокола за стратегическа екологична оценка към Конвенцията Еспоо.

Съгласно чл. 7 от Директива 2001/42/ЕО и чл. 84, ал. 1 от ЗООС, във връзка с Протокола за стратегическа екологична оценка към Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст (Конвенцията Еспоо), при вероятност за значително неблагоприятно въздействие върху околната среда на друга държава следва да бъдат проведени трансгранични консултации.

Значителна част от приоритетните зони, включително Зони 1–13, са разположени в близост до държавната граница с Република Румъния и обхващат територии, които са релевантни за трансгранични миграционни пътища, в т.ч. долината на река Дунав. Допълнително Зони 13, 14, 15 и 18 попадат в 50 km буфер около установено активно гнездо на черен лешояд (Aegypius monachus) – вид с трансгранични ловни територии и популации в съседни държави.

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

В представената документация по екологичната оценка не се установяват осъществени или планирани трансгранични консултации с компетентните органи на Република Румъния, въпреки че необходимостта от такива е изрично призната в т. 10 на Доклада за ЕО. Това представлява процедурен пропуск, който следва да бъде отстранен преди произнасянето с акт по чл. 84 от ЗООС.

14. Нетехническото резюме (Приложение № 6) не отговаря в достатъчна степен на изискванията на чл. 86, ал. 3, т. 11 от ЗООС

Съгласно чл. 86, ал. 3, т. 11 от ЗООС, във връзка с Приложение № 2 към Наредбата за ЕО на планове и програми, Нетехническото резюме следва да представи „на разбираем език“ съдържанието на Доклада за ЕО, с цел осигуряване на пълноценно обществено обсъждане. Прегледът на Нетехническото резюме (Приложение № 6) показва, че по същество то възпроизвежда основния текст на Доклада за ЕО. Същевременно НТР съдържа следните слабости, които ограничават ефективността на общественото обсъждане:

- Липсва обобщителен раздел или таблица, която ясно да представи зоните с висока отрицателна интензивност на достъпно за обществеността ниво. Информацията за HNI оценките е разпръсната в основния обем на резюмето и не присъства в обобщителна форма;
- Методологическите ограничения на приложените подходи (включително признанието, че методът на Gauld et al. (2022) не може да идентифицира „безопасни“ зони, и признанието за липсата на изключващ слой за прилепи) са представени в твърде слаба форма, която не позволява на обществеността да оцени техните практически последствия;
- Заключителната част на Нетехническото резюме възпроизвежда предложението за съгласуване на Плана, без да представи на обществеността вътрешните противоречия в оценъчните изводи на Доклада за ЕО.

„Разбираем“ език не следва да означава „опростен до подвеждащ“. Нетехническото резюме следва да предостави балансирана представа за неопределеностите и за идентифицираните значителни въздействия.

12 Липса на верификация на енергийните цели

Планът е обоснован с необходимостта от изпълнение на целите на REPowerEU, Директива (ЕС) 2023/2413 и Интегрирания национален план в областта на енергетиката и климата (ИНПЕК). Тези цели са цитирани многократно в ДЕО като аргумент за предпочитане на ППЗ пред нулевата алтернатива.

Документът обаче не верифицира дали 25-те приоритетни зони, след прилагане на всички предвидени смекчаващи мерки и ограничения, разполагат с достатъчен реален капацитет за постигане на тези цели. Конкретно не са анализирани следните въпроси:

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

- Каква е общата теоретична инсталируема мощност в 25-те зони?
- Каква е реалната мощност след отчитане на буферите за птици, горските фрагменти, санитарно-охранителните зони и 500-метровите отстояния от населените места?
- Достатъчна ли е тази мощност за целите на ИНПЕК за вятърна енергия?
- Ако смекчаващите мерки се приложат изцяло — колко от зоните остават реално инвестиционно привлекателни?

Настоящият пропуск е особено значим, тъй като Директива 2023/2413, чл. 15в, именно за да ускори разрешителните процедури чрез предварителна екологична оценка на стратегическо ниво. Ако зоните не са достатъчно реализуеми, самата цел на инструмента се обезсмисля, а планът би могъл да създаде необосновани очаквания у инвеститорите и регулаторите. ДЕО следва да бъде допълнен с анализ на реалния инсталируем капацитет на приоритетните зони при прилагане на всички ограничения, и да бъде изрично посочено дали той е достатъчен за постигане на националните цели по ИНПЕК. При установена недостатъчност да бъдат предложени алтернативни мерки или разширяване на плана.

II. ДОПЪЛНИТЕЛНИ СЪОБРАЖЕНИЯ

След извършен преглед на Доклада за екологична оценка, приложените картографски материали и наличната информация, както и с оглед целите на Директива (ЕС) 2023/2413 относно ускореното внедряване на енергия от възобновяеми източници, считаме, че в настоящия си вид проектът на План и Докладът за екологична оценка не осигуряват необходимата степен на предварително екологично планиране, правна предвидимост и практическа приложимост**.**

1. Несъответствие с целта на Директива (ЕС) 2023/2413 и липса на реален режим за ускорено развитие

Съгласно чл. 15в и чл. 16а от Директива (ЕС) 2023/2413 държавите членки следва да определят зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници, основани на предварителна оценка на екологичните въздействия и характеризиращи се с нисък конфликтен потенциал и опростени административни процедури. Въпреки това в Доклада са предвидени редица допълнителни ограничения и смекчаващи мерки, включително многогодишни мониторинги, сезонни забрани за строителство, допълнителни оценки за съвместимост, ограничения спрямо ландшафтни обекти, буфери около защитени територии и последващи съгласувания с компетентни органи в областта на културното наследство.

Особено показателни за това разминаване са мерките на стр. 377–379 от Доклада, където за проекти в приоритетни зони се изискват допълнителни мониторинги и смекчаващи мерки, включително двугодишен мониторинг при наличие на защитени зони в близост. Ако зоните действително са определени като подходящи и нискорискови, подобни мерки не следва да бъдат прехвърляни върху инвеститорите на проектно ниво. В противен случай Планът не изпълнява функцията си на инструмент за предварително екологично планиране и прехвърля съществена част от екологичната оценка на проектно ниво.

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

2. Липса на яснота относно границите на приоритетните и условно обособените зони

Още на ниво структура, методология и картографско представяне на Плана се установява съществена неяснота относно характера и правното значение на използваните териториални категории. От представените материали не става еднозначно ясно какво представляват „приоритетните зони“, какво представляват „условно обособените зони“, кои от обозначените граници имат окончателен характер и кои територии реално следва да се считат допустими за ускорено развитие на проекти.

От картовите приложения и съдържанието на Доклада е видно, че са използвани множество пространствени слоеве, ограничения и застъпвания, без ясно разграничение между окончателно определените приоритетни зони, условно идентифицираните територии, зоните с ограничителен или изключващ режим и териториите, попадащи в обхвата на защитени зони и защитени територии. Липсата на ясно структурирана и еднозначна пространствена рамка създава сериозна правна и практическа несигурност както за инвеститорите и общините, така и за компетентните административни органи при бъдещото прилагане на Плана.

Същевременно от Доклада е видно, че значителна част от така определените територии се застъпват със защитени зони по Натура 2000, защитени територии, горски територии, културно-исторически обекти, геоложки рискови терени и местообитания на чувствителни видове. При липсата на ясно определени окончателни граници и предварително отразени ограничения не може да се установи коя част от тези територии е реално приложима за развитие, коя подлежи на последващо изключване и коя би могла да бъде предмет на ускорени процедури.

На практика това води до ситуация, при която обозначените „приоритетни зони“ не представляват предварително оценени, правно изчистени и нискорискови територии по смисъла на Директива (ЕС) 2023/2413, а широки условно дефинирани пространства с множество вътрешни ограничения, потенциални конфликти и неясноти относно тяхната допустимост и приложим режим. За да бъде Планът реално приложим, предвидим и правно устойчив, е необходимо ясно и еднозначно да бъдат определени единствено окончателните граници на приоритетните зони и да бъде използвана актуална кадастрална основа с ясно обозначени имоти, урбанизирани територии, защитени зони и ограничения.

Един от най-съществените проблеми на Плана е липсата на кадастрална основа и достатъчно прецизна пространствена идентификация на засегнатите територии. От представените картови материали не става ясно кои конкретни поземлени имоти попадат в обхвата на зоните, кои територии са урбанизирани, какви са точните граници на защитените зони и по какъв начин се прилагат отстоянията от населени места и ограниченията спрямо имотните граници.

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

Липсата на кадастрална карта и ясно обвързване с имотните граници прави практически невъзможно ефективното прилагане на Плана, затруднява работата на общините и компетентните институции и не позволява извършването на адекватна предварителна оценка от страна на инвеститорите. Особено съществен е този проблем при големи поземлени имоти, при които именно имотните граници имат ключово значение за правилното прилагане на ограниченията, буферите и режимите за допустимост.

3. Нереалистични срокове и липса на съответствие с действащото национално законодателство

В Плана и Доклада многократно се посочва, че всички необходими административни разрешения следва да приключват в рамките на една година - „За площите от ПЗ са въведени кратки срокове за административни разрешения за изграждане, реконструкция и въвеждане в експлоатация на енергийни обекти, а така също и за извършването на оценка на въздействието върху околната среда. Всички необходими административни разрешения, свързани с предвидените изисквания за изграждане, реконструкция и въвеждане в експлоатация на обектите за производство на енергия от възобновяеми източници, както и за изграждане, разширение и реконструкция на съоръжения за присъединяването им към електропреносната или съответната електроразпределителна мрежа, се издават в срок до една година“. Това твърдение не съответства на действащата нормативна уредба в България и фактът, че чл. 16а от Директива (ЕС) 2023/2413 не е транспониран ефективно в българското законодателство.

Следователно Планът не може сам по себе си да дерогира приложимите процедури и срокове съгласно действащото национално законодателство - ЗООС, ЗУТ, ЗЕ и ЗБР. В този смисъл предвидените срокове създават нереалистични и подвеждащи очаквания и не могат да бъдат постигнати без предварителни законодателни изменения.

4. Използване на остаряла стратегическа основа – НПДЕВИ 2012–2020 г.

Докладът и Планът са базирани в значителна степен на Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници НПДЕВИ 2012–2020 г., въпреки че този документ е с изтекъл срок и е разработен при напълно различна технологична, регулаторна и пазарна среда. В този смисъл НПДЕВИ 2011–2020 г. е съгласуван със Становище по ЕО № 1-2/2012 г. на МОСВ, като самите последващи документи на МОСВ изрично посочват, че въведените ограничения са обвързани с периода на действие на плана до 2020 г. и произтичат от това становище. Правният ефект на становището по ЕО е функционално обвързан с конкретния план, за който е издадено, а не представлява самостоятелен и безсрочен режим, който може да се прилага отделно от него. Следователно механичното пренасяне на тези ограничения в нов стратегически документ, без актуална и териториално конкретна оценка, е правно уязвимо. Принципът на предпазливостта не може да се използва като основание за автоматично възпроизвеждане на стари и общи забрани.

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

5. Геоложки риск, свлачища и неподходящи терени

От съдържанието на Доклада е видно, че в част от разглежданите територии са идентифицирани съществени геоложки ограничения и рискове, включително свлачищни процеси, ерозионен риск, както и наличие на скални и геоложки нестабилни терени. На стр. 131 от Доклада изрично са посочени територии със свлачищен риск, което потвърждава наличието на потенциално неблагоприятни инженерно-геоложки условия в част от предложените зони. Считаме за недопустимо територии, за които самият Доклад установява наличие на активни или потенциални свлачищни процеси и геоложка нестабилност, да бъдат включвани в обхвата на „приоритетни зони“ за ускорено развитие. Подобен подход противоречи на самата логика на Директива (ЕС) 2023/2413, съгласно която приоритетните зони следва да представляват предварително оценени, нискорискови и подходящи територии.

Освен че създават значителен технически и инженерен риск, подобни терени поставят под съмнение не само безопасното изграждане и експлоатация на енергийни мощности и свързаната инфраструктура, но и икономическата приложимост на зоните.

6. Противоречия относно горските местообитания, биоразнообразието, прилепите и птиците

ДЕО декларира, че горите са изключени при определяне на зоните съгласно чл. 5, ал. 5, т. 2 от ЗЕВИ. Същевременно е установено, че в обхвата на зоните са налице около 150 хектара горски местообитания по Приложение I на Директивата за местообитанията. Промяна на предназначението на поземлени имоти в горски територии за основи на съоръжения е допустима по реда на чл. 73, ал. 1, т. 6 от Закона за горите.

Това вътрешно противоречие е признато в документа, но не е разрешено — оставено е за ниво конкретна ОВОС. Стратегическата екологична оценка следва да разреши подобни противоречия на равнище план, а не да ги делегира надолу.

В допълнение, докладът съдържа множество данни за чувствителни местообитания, прилепи, птици и пещерни системи. Особено съществено е, че:

- налични са данни за прилепни колонии;
- налице са пещери и скални местообитания;
- част от скалните терени представляват ключови местообитания за прилепи;
- установено е застъпване със защитени зони и защитени територии.

Въпреки наличието на тези данни, Планът не предвижда предварително изключване на конфликтните и екологично чувствителни територии, а на практика прехвърля оценката и управлението на риска изцяло на последващото проектно ниво. Считаме, че подобен подход противоречи на основната логика на въвеждането на приоритетни зони, които да

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

бъдат определени като резултат от предварително екологично филтриране и стратегическа оценка, така че още на етап планиране да бъдат избегнати територии с висок екологичен конфликтен потенциал.

Особено проблематично е изискването за 50 км буфер спрямо защитени територии и зони, посочено в мерките за мониторинг. Подобен буфер практически би блокирал огромна част от територията на страната и е непропорционален спрямо целите на Директивата. Ако въобще се предвиждат буфери, те следва да бъдат задължително научно обосновани, пропорционални, ясно мотивирани и ограничени до реално необходим обхват.

7. Културно-историческо наследство

На стр. 152–154 Докладът посочва наличие на културно-исторически обекти в значителна част от зоните. Впоследствие се предвиждат допълнителни съгласувания с компетентните органи, което още веднъж показва, че липсва реално предварително планиране и филтриране и административната тежест се прехвърля на инвестиционната фаза. Ако тези обекти са известни към момента на изготвяне на Плана, съответните територии следва да бъдат предварително изключени.

8. Липса на реален анализ на електроенергийната инфраструктура

Докладът не съдържа достатъчно подробна и обоснована информация относно наличната електроразпределителна и електропреносна инфраструктура, включително по отношение на мрежите средно напрежение, съществуващата разпределителна мрежа, реалните възможности и точки за присъединяване, както и близостта до индустриални и енергоемки потребители. Липсва и оценка на потенциала за развитие на малки и средни генератори в рамките на отделните зони.

Същевременно в редица от определените като „приоритетни“ територии не е доказано наличието на реална мрежова обезпеченост или достатъчен капацитет за присъединяване на нови мощности. Не става ясно и по каква методология е определян капацитетът на отделните зони, както и дали са отчетени реалните технически ограничения на мрежата. Това поставя под съмнение както надеждността на използваната методология, така и практическата изпълнимост и ефективност на Плана.

XI. Неправилни изводи относно заетите площи

В т. 6.4 от Доклада са представени оценки за площите на въздействие, които не отразяват реалните характеристики и пространствен отпечатък на съвременните ветроенергийни проекти. При анализа не е отчетено, че фундаментът на съвременна вятърна турбина обичайно заема площ около 1,000 кв.м., като в преобладаващата част от случаите се използват съществуващи земеделски пътища и налична инфраструктура, без необходимост от значително ново застрояване или трайно засягане на големи територии.

Както е цитирано и в насоките на ЕК[1], данните показват, че около 97–98 % от площта, заемана от типична вятърна централа, може да се използва едновременно и за други цели. Не е отчетено и обстоятелството, че проектите най-често се реализират върху земеделски земи, представляващи вече антропогенно трансформирани територии, а не върху естествени местообитания.

Същевременно твърдението, че подстанция заема 10 000 кв.м., е необосновано генерализирано и не отчита спецификата на конкретните проекти. Реалната необходима площ зависи от редица технически параметри, включително напрежението, инсталирания капацитет, конфигурацията на присъединяване и вида на необходимото оборудване, като в множество случаи използваните площи са значително по-малки.

III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

БГВЕА заема категоричната позиция, че Докладът за ЕО в настоящия си вид има съществени методологически, информационни, процедурни и съдържателни пропуски, които не позволяват положителното му съгласуване по реда на чл. 84 от ЗООС**.** Установените пропуски включват: липсата на изготвен Доклад за оценка на степента на въздействие (ДОСВ) върху защитените зони, въпреки констатациите на самия ДЕО за висока отрицателна интензивност в 10 от 25-те приоритетни зони; вътрешното противоречие между съдържанието и заключението на Доклада за ЕО; грешната препратка към методическите указания на Европейската комисия (цитиране на страницата за ОВОС вместо за ЕО); пълното игнориране на Регламент (ЕС) 2024/1991 за възстановяване на природата; недостатъчно разгледаните алтернативи; подценената кумулативна оценка; признатата липса на изключващ слой за чувствителността на прилепите; признатата неефективност на част от смекчаващите мерки; липсата на трансгранични консултации; и недостатъците на Нетехническото резюме.

Считаме за необходимо процедурата по екологична оценка да бъде проведена качествено и в пълно съответствие с приложимото законодателство – с цел гарантиране на дългосрочната правна сигурност на инвестициите в сектора. Качествената и пълноценна екологична оценка не е пречка пред реализирането на инвестициите в сектора – тя е необходимото условие за тяхната дългосрочна правна сигурност. Само Доклад за ЕО, който отговаря в пълнота на изискванията на ЗООС, на ЗБР, на Наредбата за ЕО на планове и програми, на Наредбата за ОС и на приложимото право на ЕС, може да осигури надеждна основа за прилагане на облекчените разрешителни режими по чл. 5, ал. 8 и ал. 9 от ЗЕВИ и на презумпцията за преимуществен обществен интерес по чл. 6 от Регламент (ЕС) 2024/1991. В противен случай положителното съгласуване на ДЕО в настоящия му вид създава реален

[1] European Comission. Guidance on designating renewables acceleration areas. 2024. Availabe from: https://energy.ec.europa.eu/document/download/af3927a5-3b82-42f0-8954-7b9fdc567e43_en?filename=SWD_2024_333_2_EN_autre_document_travail_service_part1_v1.pdf

БЪЛГАРСКА ВЕТРОЕНЕРГИЙНА АСОЦИАЦИЯ
+ 359 88 920 68 22
INFO@BGWEA.EU
WWW.BGWEA.EU
УЛ. ХРИСТО БЕЛЧЕВ 21, СОФИЯ 1000

риск от оспорване на самото съгласувателно становище, на индивидуалните разрешителни актове, които ще се издават въз основа на Плана, както и от процедура за нарушение по чл. 258 ДФЕС.

С оглед на всичко изложено, Българска ветроенергийна асоциация настоява в качеството Ви на министър на околната среда и водите да не съгласувате положително Доклада за екологична оценка в настоящия му вид по реда на чл. 84 от ЗООС, а същият да бъде върнат на изпълнителя за съществена преработка, включваща: преразглеждане на преценката по чл. 36, ал. 3 от Наредбата за ОС и изготвяне на Доклад за оценка на степента на въздействие (ДОСВ) по реда на чл. 31, ал. 4 от ЗБР и чл. 23 от Наредбата за ОС; коригиране на методическите препратки към действащите страници на Европейската комисия и МОСВ за стратегическа ЕО; отразяване на изискванията на Регламент (ЕС) 2024/1991; разглеждане на достатъчен набор от реалистични алтернативи; извършване на количествена кумулативна оценка; разработване на самостоятелен изключващ пространствен слой за чувствителността на прилепите; прецизиране на смекчаващите мерки с количествени критерии за ефективност; и провеждане на трансгранични консултации с Република Румъния. След съществената преработка преработеният Доклад за ЕО, заедно с ДОСВ, следва да бъдат подложени на повторно обществено обсъждане при осигуряване на ефективно участие на заинтересованите страни.

С уважение,

Миглена Стоилова
Председател на УС на БГВЕА